

Karl Rahner: Grundkurs des Glaubens (Alapvető hitbéli ismeretek). Herder, Freiburg 1976, 448 o. (1977 őszéig 9 kiadást ért.)

Ez a könyv azokból az előadásokból keletkezett, amelyeket a szerző Münchenben és Münsterben tartott, bevezetésképpen az üdvösség keresztény misztériumába. A II. Vatikáni Zsinat (a papnevelésről szóló határozat 14. pontjában) kívánatosnak tartja, hogy az egyházi tanulmányok kezdetén legyen ilyen kurzus. A tárgyalás az „első reflexiós foknak” felel meg, vagyis nem egyszerűen katekizmus módjára ismételi a hagyományos megfogalmazásokat, másrészt viszont egyáltalán nem akarja átélmékedni mindazt a megfontolást, kérdésközlést, nehézséget, ami ma a teológia és a vele határos tudományok területén fölmerül (ez lenne a „második reflexiós fok”). Rahner inkább bele akarja állítani a keresztény üzenetet a mai ember értelmi világába, és értelmi becsületességgel igazolni. Éppen úgy, mint ahogy az embernek egész mivoltáért felelősséget kell vállalnia értelmi tudata előtt, anélkül, hogy minden idevágó tudománnyal behatóan foglalkozni, tehát inkább közvetet, summás módon (vö. 5—7. o.).

A kifejtés kilenc „menetben” (Gang) halad előre. Az 1. az üzenet hallgatóját, az embert veszi szemügyre, mint transzcendens lényt; a 2. az embert az abszolút titok, „Isten” előtt; a 3. bemutatja őt mint a büntől fenyegetett valakit; a 4. Isten szabad, megbocsátó önközlésével kapcsolatban állítja elének („übernatürliches Existential!” — röviden: az ember föltétlen Istenhez rendeltsége); az 5. rész az üdvösség és a kinyilatkoztatás történetének van szentelve. Legkimerítőbben tárgyalja a szerző a krisztológiát a 6. „menetben” (180—312). A 7. a kereszténységet mint egyházat mutatja meg; a szentségekre a 8. részben, a keresztény életéről szóló megjegyzésekben kerül sor. Viszonylag röviden (414—429.) fejtegeti a 9. „menetben” az egységes eszkatológiát egyéni és közösségi oldaláról. A könyv záradéka egy kis epilógus „a hit rövid formuláiról”.

A szerző módszerére nézve alapvető a „transzcendentális tapasztalat”. Ezen a következőt kell értenünk: az ember minden szellemi aktusában általánosságban tudatában van annak, hogy alapvetően nyitott a lét határtalan távlatai felé, és alapvetően rá van utalva ezekre. A mi üdvösségrendünkben ez a nyitottság a természetfölöttiség jegyét viseli, vagyis az ember Isten önközlésének teljesen szabad, kegyelmi ajándékára van utalva. Ezen az előfeltételen nyugszik a szerzőtől kifejtett „transzcendentális krisztológia” is (206—211). Semmiképpen sem arra tesz ebben kísérletet, hogy valami apriori szükségességéből bizonyítsa a megtestesülés tényét. Igaz, az emberben megvannak a belső föltételei annak, hogy jobban megérthesse a krisztológia igazságait, vagyis hogy mint mai ember egyáltalán komolyan számoljon az Istenemberrel, mint mindenható Üdvözítőjével. De ezek a meglevő föltételek csak akkor bontakoznak ki, ha előbb találkozik a Jézus életéről, haláláról és feltámadásáról szóló történelmi híradással. — A könyv ilyenformán igen értékes bepillantást nyújt Karl Rahner teológiájának vezérgondolataiba. A szerző azonban nem tekinti eddigi teológiai munkája összefoglalásának (vö. 9. o.).

Franz Dander

Régi és új a liturgia világából. Prof. Radó Polikárp OSB (1899—1974) emlékének. Szerkesztette: Szennay András. Budapest, Szent István Társulat, 1975, 301 o.

A magyar liturgikus mozgalom tanítómestere, Radó Polikárp, igazán megérdemel egy emlékkönyvet. Hiszen nélküle a magyar liturgia sokkal szegényebb lenne. És ör-